College van Burgemeester en Wethouders

Postbus 202

1000 AE Amsterdam

Betreft: reactie op brief [redacted] (d.d. 16-04-2020) inzake sloopplannen Gabriel Metsustraat 2-6.

Amsterdam, 13 mei 2020

Geacht College,

Op de brief die door het architectenkantoor [redacted] aan uw College d.d. 16 april 2020 is verstuurd (bijlage), willen wij graag een korte reactie geven. [redacted] heeft deze aan u gerichte brief op grote schaal publiek gemaakt door deze te verspreiden onder de bewoners van onze buurt. [redacted] heeft deze aan u gerichte brief bovendien aan kranten toegestuurd. Om die reden voelen wij ons genoodzaakt om u een reactie te sturen en onze buurtgenoten daarover te informeren.

xx, de ondertekenaar van de brief van [redacted], geeft een pertinent onjuiste voorstelling van zaken. De heer xx probeert in zijn brief te verhullen dat het gaat om de totale sloop van een drietal cultureel, historisch en architectonisch zeer relevante panden, waarvan wij als buurtbewoners en buurtondernemers vinden dat deze behouden moeten worden. Het gaat om beeldbepalende, markante panden langs het Museumplein, die desondanks geen beschermde status hebben. Vandaar dat wij gezamenlijk vanuit de buurtbewoners en ondernemers bezwaar hebben aangetekend. Onze bezwaren zijn vervat in een aantal bezwaarschriften, die zich richten tegen de sloop, de uitbouw, de onderkeldering, en de opbouw van deze panden.

Hoe belangrijk deze drie panden zijn voor de geschiedenis van Amsterdam hebben wij ons als bewoners, als buurt, als Amsterdammers en als stad Amsterdam tot voor kort niet in volle omvang gerealiseerd. Dat werd ons pas duidelijk na de geplande sloop te hebben gemeld aan onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam en na contact te hebben opgenomen met het Etty Hillesum Onderzoeks Centrum, de uitgever van de dagboeken van Etty Hillesum, de mensen die Etty Hillesum en haar nalatenschap nog zo hartstochtelijk in leven houden en vele anderen. Vandaar dat daarna meteen een aanvraag tot het verkrijgen van een gemeentelijke monumenten status is gedaan door alle betrokken partijen.

Het architecten bureau, bij monde van de heer xx, laat weten dat er een omgevingsvergunning door de 'bewoners' is aangevraagd voor de herbouw van een aantal panden aan Gabriel Metsustraat. Hij doelt daarmee waarschijnlijk op een van de laatste aanvragen die is gedaan (OLO4819805). Dit is echter de zoveelste aanvraag die gedaan wordt om te bewerkstelligen dat de panden Gabriel Metsustraat 2, 4 en 6 koste wat het kost gesloopt worden. Als hij spreekt over 'herbouwen' is dat een eufemisme voor volledige sloop, om daarna complete nieuwbouw neer te zetten, anders, groter en meer. Dat de architect deze aanvraag doet namens de 'bewoners' is ook niet juist. Vorig jaar is een reeks aanvragen omgevingsvergunningen ingediend door de heer xx namens de xx. Tegen de verlening van deze

aanvragen richten zich (al meer dan een jaar) onze bezwaarschriften. Tegen de aangevraagde omgevingsvergunningen van eind 2019 en begin 2020 hebben wij een zienswijze ingediend. Sinds eind 2019 worden ook de overige drie appartementseigenaren (en bewoners?) van deze panden plotseling ten tonele gevoerd. Overigens blijkt uit alles dat sommige van deze 'bewoners' zelf niet in de appartementen van deze panden wonen, althans al enige tijd niet meer. Als dat 'wonen' voor de huidige bewoners zo belangrijk is, waarom hebben ze dat al een hele tijd dan niet meer gedaan, en waarom dan straks wel ineens? En als er geen geldelijk gewin is bij de herbouw, zoals de architect stelt, en de huidige 'bewoners' (eigenaren) toch al een eigen plek hebben in dit ensemble, waarom moet er dan een extra verdieping (penthouse) bovenop worden gebouwd? Wie de 'opdrachtgevers' tenslotte zijn is ons als bezwaarmakers zo langzamerhand volslagen onduidelijk; wie gerechtigd is en is geweest om de trits aan omgevingsvergunningen aan te vragen al evenmin.

[redacted] voert in zijn brief aan dat het complex Gabriel Metsustraat 2-6 een architectonisch ensemble vormt. Dat klopt, vandaar dat een aanvraag voor een monumentenstatus voor het gehele architectonische ensemble is aangevraagd. Het interieur is in de loop der jaren verbouwd en er is intern weinig van het origineel over, zo wordt gesteld. Etty Hillesum heeft wel heel veel over haar huis geschreven in de Tweede Wereldoorlog, er is dus wel degelijk een bewaard geheugen van hoe de panden eruit zagen. Echter, wat er wel van het interieur over is (zie de brief van xx die vermeldt dat de originele fundering waarschijnlijk nog intact is) dient -samen met het nagenoeg intacte en originele gehele exterieur- daarom wel bewaard te blijven.

Het is daarnaast pertinent onjuist dat de architect stelt in de brief dat veel van het oorspronkelijke karakter van de panden verloren is gegaan en dat de panden rommelig ogen en is er geen samenhangend geheel meer is.

Een filmpje -zie link http://in.beeldengeluid.nl/collectie/details/expressie/21864/false/true -uit 1919 uit de collectie van "Beeld en Geluid" laat zien dat de gevels van de panden nagenoeg in oude staat zijn gebleven. Zie specifiek van minuut 3.28- tot minuut 4.10. De plint was toen al een garage, herstel van de garage deuren zou voldoende moeten zijn om de panden weer geheel terug te brengen in oude stijl en luister. Een volledige of gedeeltelijke sloop van de panden is hiervoor absoluut niet nodig. De bouw in 1900 waarbij stal/garage en woonhuizen werden gecombineerd is op zichzelf al bijzonder en van historische en culturele waarde.

Ook de achterkant van de panden is niet zo rommelig als de architect u wil doen geloven. Een goede cosmetische opknapbeurt van de achterkant die bij een paar panden van niet-duurzame materialen is gemaakt is voldoende. De panden zijn, denken wij rond, 2000 (of later) wederom verbouwd (voor de verhuur), sommige appartementen zijn voorzien van een (dak)terras en ook de achterkant van deze pand zijn goed onderhouden en geenszins 'rommelig'. Het interieur zoals dat was ten tijde van Etty Hillesums aanwezigheid is niet meer aanwezig, maar dat laat onverlet dat het exterieur van de panden goed geconserveerd en nog precies zoals vroeger is. De beschikbare foto's uit het Stadsarchief en het voornoemde filmpje getuigen daar van. Er is geen enkele noodzaak tot volledige dan wel gedeeltelijke sloop van deze bijzondere panden die inmiddels op de nominatie staan om tot gemeentelijk monumenten te worden gemaakt.

[redacted] schrijft deze panden 'terug te brengen naar het oorspronkelijk ontwerp van 1900'. Maar het gaat in werkelijkheid -zoals de architect zelf stelt- om een nieuw 'oorspronkelijk' ontwerp waar een verdieping bovenop gebouwd wordt die alle drie de panden bestrijkt. Een nieuw 'oorspronkelijk' ontwerp met een uitbouw aan de achterkant, een onderkeldering en een buitenplanse verhoging. Dat te presenteren als 'terugbrenging naar het oorspronkelijk ontwerp' is ronduit misleidend. Het goede voornemen tot 'hergebruik van materialen' zal ook wel moeten

gebeuren, aangezien wij inmiddels vernomen hebben dat de originele rode gevelstenen van het ensemble uit 1900 van een bijzonder rood zijn met een glad oppervlak die waarschijnlijk helemaal niet meer leverbaar zijn. Dat stemt niet gerust.

[redacted] schrijft 'Een belangrijk onderdeel van de plannen is het terugbrengen van de oorspronkelijke pui, zodat het utilitair karakter van het complex als koetshuis annex stalgebouw weer zichtbaar zal worden. Het terugbrengen van deze pui is van meet af aan ook een wens geweest van Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) en zal zorgen voor een versterking van het ensemble, een hoger kwaliteit van de plinten een kwaliteitsimpuls voor de direct omliggende openbare ruimte'. Dit kan makkelijk gerealiseerd worden zonder ingrijpend sloopwerk, op het filmpje uit 1919 is te zien hoe de oorspronkelijke pui er destijds uitzag.

'Daarnaast zal het', volgens de architect, 'huidige onrustige daklandschap verdwijnen. Op het dak zal geen opbouw of dakterras worden gerealiseerd'. Echter, het dakterras dat nu boven het pand Gabriel Metsustraat 6 is geplaatst en dat duidelijk zichtbaar is vanaf het Museumplein, is notabene van de aanvrager van de vergunningen zelf. Het is aan de aanvrager om dit te verwijderen mocht dat onrust creëren. Ook daarvoor is de sloop van een drietal panden niet noodzakelijk.

De architect heeft er voorts in zijn brief alle begrip voor dat 'de woorden "sloop" en "nieuwbouw" voor buurtbewoners afschrikwekkend kunnen zijn'. Dat geldt, aldus de xx 'ook voor mensen die Etty Hillesum een warm hart toedragen.' Samen met meer dan 7600 petitionarissen (tot op heden) in binnen- en buitenland en met vele organisaties (waaronder vooraanstaande Joodse, literaire, architectonische, historische, culturele instanties in binnen- en buitenland) hebben wij het idee dat de architect de afschrikwekkende gevolgen van de sloopplannen heeft onderschat. De drie panden vormen samen een monumentaal ensemble volgens deskundigen en kenners, en bovendien is het pand waar Etty Hillesum heeft gewoond en haar dagboek schreef een Holocaust monument waar de stad Amsterdam zorgvuldig mee moet omgaan. Het is vanuit literair, architectonisch, historisch en cultureel oogpunt onwenselijk om deze panden te slopen ten faveure van enkele bewoners/ eigenaren die er nu niet eens zelf wonen.

'Het gedachtegoed van Etty Hillesum en de nalatenschap van haar te korte leven dragen zij een warm hart toe.' Dat doen wij als bezwaarmakers ook samen met meer dan 7600 mede-sympathisanten! Wij hebben geen ervaring met het slopen en herbouwen van monumentale althans historisch relevante gebouwen die tot cultureel gedachtegoed en stedelijk erfgoed zouden moeten behoren. Als het doel is om tot sloop over te gaan, zal het plakken van een plaquette door de architect op een vernieuwbouwd huis geen recht kunnen doen aan de waarde van deze panden voor de stad.

Tot slot spreekt de architect zijn waardering uit voor de 'intensieve en inhoudelijke behandeling van onze aanvraag door de afdeling Welstand'. De buurtbewoners, buurtondernemers, actievoerders vanuit de buurt, gerenommeerde instellingen zoals xx, xx, xx het Etty Hillesum Onderzoeks Centrum, diverse Joodse instellingen en meer dan 7600 petitionarissen in Amsterdam, Nederland en wereldwijd denken daar heel anders over. Wij zijn in ieder geval niet gekend in het hele proces.

Om de plannen tot sloop en herbouw van het ensemble uiteindelijk samen te vatten als een 'bijzondere hersteloperatie' is onzes inziens een gotspe. Alsof het nodig is een zware operatie uit te voeren op een patiënt die slechts een kleine ingreep nodig heeft. Terwijl het alleen maar nodig is om een kleine ingreep te doen (de garage deuren vervangen) vanuit de architect om deze panden, zoals hij aangaf, 'terug te brengen naar het oorspronkelijk ontwerp van 1900.'

Dit wilden wij voor u graag nuanceren.

Met vriendelijke groet,

Namens de bezwaarmakers,

xx

Namens de bewoners van de gezamenlijke binnentuin/het buurtblok van Van Baerlestraat, Gabriel Metsustraat, Nicolaas Maesstraat, Moreelsestraat

Namens het Buurtoverleg Johannes Vermeerbuurt/Duivelseiland

Namens het Etty Hillesum Onderzoeks Centrum EHOC (nationaal en internationaal, www.ehoc.nl), xx

Namens xx, eindredacteur van de integrale editie van de nagelaten geschriften van Etty Hillesum

Namens xx (UvA en RUG, amsterdamsloopt.nl)

Namens xx

En mede namens in totaal (tot 13/5): 7684 petitionarissen, www.petities.nl:

https://petities.nl/petitions/stop-sloopplannen-huis waar-etty-hillesum-haar-oorlogsdagboek schreef?locale=nl

en: https://petities.nl/petitions/stop-sloopplannen-etty-hillesum-s-panden-aan-het-museu

Bijlagen:

-1. brief van Etty Hillesum Onderzoeks Centrum

-2. Lijst / selectie petitionarissen

-3. Ingekomen brief/steunbetuiging dd 12-05 2020; zie http://www.amisdettyhillesum.com/

-4. [redacted] dd. 16-04-2020

bijlage 1.

Wereldhistorisch erfgoed in gevaar

Huis waar Etty Hillesum haar dagboeken schreef mogelijk gesloopt

'Het Rijksmuseum met z'n paar torens leek als een stàd van torens in de verte.'
Etty Hillesum, 3 april 1942

In het jaar dat we herdenken dat 75 jaar geleden de Tweede Wereldoorlog werd beëindigd en we onze vrijheid vieren is het onbegrijpelijk dat de gemeente Amsterdam de sloop van een bijzondere en tastbare herinnering aan die oorlogsperiode mogelijk zal goedkeuren. Gabriël Metsustraat 6, het huis waar de in Middelburg geboren Joodse dagboekschrijfster Etty Hillesum (1914-1943) tijdens de oorlogsjaren haar dagboeken schreef wordt bedreigd door sloopplannen.

Het pand moet plaatsmaken voor een nieuw luxe appartementencomplex waarvoor ook de panden op nummer 2 en 4 gesloopt zullen worden. De gemeente Amsterdam lijkt vooralsnog niet gevoelig voor de argumenten van het buurtoverleg & bezwaarden, die sinds een jaar tegen de sloopplannen strijden.

Mogelijk waren de betrokken ambtenaren en de investeerder niet op de hoogte van het feit dat Etty Hillesum geschaard wordt onder de grote literaire talenten van de 20e eeuw en een niet te onderschatten historisch document heeft nagelaten. Haar teksten nemen een zeer belangrijke plaats in binnen de literatuur over de Sjoa. Wereldwijd worden haar nagelaten geschriften door vele mensen gelezen en bestudeerd en vormen een grote inspiratiebron voor velen. Etty Hillesum schreef haar dagboeken en vele brieven in de Gabriël Metsustraat nr.6. Vanachter haar 'lieve bureau, de beste plek op deze aarde'.

De cultureel-historische waarde van dit pand is zeer groot en niet in geld uit te drukken. Voor vele mensen in binnen- en buitenland is het een plek waar mensen even stilstaan bij het korte leven van Etty Hillesum en haar herdenken, daar waar de geschiedenis haast tastbaar aanwezig is.

In de gemeente Middelburg begrijpt men wel de waarde van de historische nalatenschap van Etty Hillesum. Daar werkt men aan het plan om van haar geboortehuis aan Molenwater 77 een Etty Hillesum Huis te realiseren, een instituut voor educatie, wetenschap, kunst en cultuur dat als doel heeft om Etty's literaire en historische nalatenschap onder een zo groot mogelijk publiek te verspreiden en te behouden voor volgende generaties. Ook het Etty Hillesum Centrum in Deventer zet zich al bijna 25 jaar in om haar gedachtegoed te verspreiden. Amsterdam als culturele hoofdstad zou net als Middelburg en Deventer dit erfgoed moeten omarmen en behouden. Het belang van dit erfgoed wordt ook onderschreven door de Stichting Joodse Huizen, die de bijzondere verhalen over het joodse leven in Nederland vóór de Tweede Wereldoorlog vertelt en behoudt voor volgende generaties.

Internationaal wordt eveneens met verbijstering gereageerd op de sloopplannen van dit erfgoed. De collega-organisaties van het Etty Hillesum Onderzoekscentrum (Middelburg) in Italië, Frankrijk, Canada en Colombia steunen de strijd tegen de sloop en ook de internationale pers roert zich inmiddels. Zelfs in Vaticaanstad was het nieuws en wijdde de l'Osservatore Romano een artikel aan de zaak. Er zijn inmiddels petities opgesteld om zoveel mogelijk tegengeluid te laten horen en vanuit binnen- en buitenland komen de handtekeningen binnen.

Etty Hillesum is 27 wanneer zij op 8 maart 1941 begint met het schrijven in haar dagboekcahiers. Vanuit haar vertrouwde kamer, uitkijkende op de torens van het Rijksmuseum, schreef zij haar gedachten neer. In een periode van dictatuur en onderdrukking schreef zij over de liefde, over haar relaties en vriendschappen, maar ook over de oorlog, vervolging, God, het lijden in de wereld, het lot en haar wens- en taakopvatting om kroniekschrijfster van haar tijd te worden. Voor haar definitieve vertrek naar doorgangskamp Westerbork gaf zij haar dagboeken aan haar vriendin Maria Tuinzing met het verzoek de cahiers aan de schrijver Klaas Smelik te geven met de opdracht om voor publicatie te zorgen, als zij niet zou terugkeren.

Het was uiteindelijk door toedoen van de zoon van Klaas Smelik, Klaas Smelik jr. dat Hillesums dagboeken wereldkundig werden gemaakt. Hij benaderde in 1979 uitgever, J. G. Gaarlandt die de waarde van Etty's teksten direct inzag. In 1981 maakte het Nederlandse publiek voor het eerst kennis met Etty Hillesum. Onder de titel *Het verstoorde leven* verscheen een eerste tekstselectie van haar dagboekaantekeningen. Hiermee ging haar wens in vervulling om na de oorlog 'een klein woordje mee te spreken' en iets te betekenen voor volgende generaties.

Op de gevel van haar voormalige woonhuis, dat nu voor afbraak is bestemd, is een plaquette bevestigd ter herinnering aan haar korte leven. Op 7 september 1943 werd Etty Hillesum met haar familie vanuit kamp Westerbork gedeporteerd naar Auschwitz-Birkenau waar zij werd vermoord omdat zij Joods was.

De gemeente Amsterdam en de investeerder zouden er goed aan doen, om juist nu, in het 75e bevrijdingsjaar, de sloopplannen te heroverwegen en de wereldhistorische waarde van het pand te laten prevaleren en zorg te dragen voor het behoud van dit bijzondere cultuurhistorische erfgoed.

Namens,

xx, het Etty Hillesum Onderzoekscentrum, Middelburg Esther Shaya,

Stichting Joodse Huizen

xx

xx, het Etty Hillesum Centrum, Deventer

xx Associazione Centro Studi Etty Hillesum, Rome- Italië

xx, L'Association des Amis d' Etty Hillesum, Frankrijk

xx, Association of Etty Hilleum's friends Quebec, Canada

bijlage 2.

Ondertekenaars van petities tegen de sloop van het huis waar Etty Hillesum haar dagboek schreef, 1941-1943. 13 mei 2020.

Stadsdeelcommissie Oud Zuid xx, xx, xx, xx
Amsterdam

xx, Amsterdam
directeur NIOD Instituut voor Oorlog-, Holocaust- en Genocidestudies & Hoogleraar Universiteit van Amsterdam

xx, Amsterdam
Brieven van Hillesum gelezen, was erg onder de indruk van haar prachtige beeldende schrijfstijl.

xx, Ireland
My M.A. Research Thesis investigates the question: In what sense if any is An Interrupted Life: The Diaries and Letters of Etty Hillesum transformative?

xx, Amsterdam
Lid stadsdeelcommissie Amsterdam West (GroenLinks)

xx Silvolde
Gepensioneerd hogeschool docent bouwkunde

xx, Nijmegen
Cultuurwetenschapper Duits; Radboud Universiteit Nijmegen

xx, Aerdenhout
Oud-directeur de Oude Kerk A'dam

xx Leusden
Werkzaam voor het Nederlands Bijbelgenootschap. Fractiemedewerker GroenLinks/PvdA

xx, Amsterdam
Priester van de Rooms-Katholieke Kerk, pastor (gesuspendeerd) van de parochie Onze Lieve Vrouw koningin van de Vrede te Amsterdam (De Pijp/Rivierenbuurt)

xx, Zeist
Historica van Amsterdam en Amsterdamse vrouwen

xxjse, Amsterdam
Kunsthistorica, onvoorstelbaar als dit belangrijke culturele erfgoed verloren zal gaan. Stop de sloop en bouwwoede en respecteer de geschiedenis.

---

xx, Lisboa, Portugal
Full Teacher at Universidade de Lisboa, Faculdade de Letras

---

xx Chevilly-Larue
Directeur honoraire de l'Institut de Science et de Théologie des Religions à l'Institut Catholique de Paris, Membre titulaire de l'Académie des Sciences d'Outre-Mer (Paris).

xx Amsterdam
Oud-raadslid stadsdeel Centrum Oud bestuurslid Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad

xx, Amsterdam
Lid bewonerscommissie Noorlandercomplex.

xx Amersfoort
Directeur Erfgoed Academie.

xx, Amsterdam
Schrijfster en biograaf Etty Hillesum.

xx Amsterdam

Kunsthandelaar. Ik heb in het verleden tegenover deze panden gewoond en vind deze afbraakplannen onvoorstelbaar.

xx Amsterdam.
Woonachtig in G. Metsustraat 14 Amsterdam.

xx Amsterdam.
Wetenschappelijk medewerker Rijksmuseum.

xx, Noordwijkerhout.
Ik ben vanaf 1950 tot 1975 bewoner geweest van h...

xx, Wettingen (Zwitserland)
Vertaalster van de dagboeken van Etty Hillesum in het Duits.

Jxx, Huizen
Ik heb jarenlang in de buurt van het huis van Etty Hillesum gewoond en ken haar publicaties. Zeer belangrijk voor de komende generaties om dit pand te behouden.

xx Amsterdam.
Journalist.

xx Antwerpen.
Architectuurhistoricus.

xx Amsterdam.
Wetenschappelijk medewerker Rijksmuseum.

xx, Haarlem.
Werkzaam voor Concertvrienden/Preludium, op Gabriël Metsustraat 16, Amsterdam.

xx, Amsterdam
Advocaat, begaan met het behoud van de binnenstad.

xx Amsterdam
Bureau voor kleuronderzoek en restauratie

xx, Milano, Italy
Associate Professor of Criminal Law, Università Cattolica del Sacro Cuore

xx Amsterdam
Bezorgde inwoner van Amsterdam

xx, Amsterdam
Wij woonden in 1940 in de de Nic.Maesstraat 70 hs. Mijn vader en moeder (beiden z.l.) bezochten Etty een paar keer. Omdat het "om de hoek" was vertelde mijn moeder als het (weer) ter sprake kwam. Ik ben nu 81. Waarvan akte.

xx Amsterdam
In 2012 bedacht en organiseerde ik voor de eerste keer Open Joodse Huizen in Amsterdam. Sindsdien groeide dit initiatief uit tot een landelijk programma waaraan in 2020 27 steden mee zouden doen. Ook vindt het navolging in Berlijn en Frankfurt.

---

xx, Amsterdam Sociale Amsterdammer

xx, Amsterdam
Buurtbewoner. Stop de sloopzucht in deze prachtige stad.

---

xx, Abcoude
Stadsgids in Amsterdam bij het Gilde van Amsterdam

xx, Amsterdam
D66 Stadsdeelcommissie Amsterdam Oost

xx Amsterdam

xx Amsterdam

Directeur/uitgever van Podium (Van Eeghenstraat 97). Jarenlang woonachtig aan andere kant Museumplein (Jan Luijkenstraat). Allergisch voor slopen historisch belangrijke plekken ten faveure van projectontwikkelaars.

xx Edam
Conservator fotografie Stedelijk Museum Amsterdam

---

xx, Amsterdam.

xx Amsterdam
Historicus van de Holocaust, verbonden aan Joods Cultureel Kwartier, Anne Frank Stichting, SMH 40-45 en Post over vroeger.

xx, Amsterdam
Voorzitter Vereniging Vrienden van Amsterdamse Gevelstenen, secretaris St. Heijmeijer van Heemstede - Amsterdam Versierd.

xx, Frankrijk
Ik ben joods en heb oorsprong in Amsterdam. Om dit huis te slopen zal een culturele en menselijke verontwaardiging zijn en het kan niet door gaan!

xx, Amsterdam
Auteur 'Zwavelwater', oud-bewoner Museumpleinbuurt, spreker Open Joodse Huizen 2018 over Reijnier Vinkeleskade / Micha Hillesum

xx, Cambridge
I am a historian who has sometimes written about the past of the Netherlands.

xx, Bryn Mawr
Helen Herrmann Professor and Chair, Growth and Structure of Cities, Bryn Mawr College.

xx, Rome Milano
Writer and publisher (Edizioni degli animali, and Portatori d'acqua).

xx Bagna a ripoli, FI, Italy, Associate Professor, University of Florence.

xx Oosterbeek
Hoogleraar Europese Cultuurgeschiedenis, Radboud Universiteit Nijmegen

xx Rome, Italy
State Archivist (retired).

xx, Hove (België)
Hoogleraar wijsbegeerte, Universiteit Antwerpen / Katholieke Universiteit.

xx, Nijmegen
Wetenschappelijk medewerker aan de Radboud Universiteit te Nijmegen.

xx, Nijmegen
Hoogleraar Radboud Universiteit

xx, Amsterdam.
Buurtbewoner.

xx Amsterdam
Senior medewerker Joods Historisch Museum.

xx, Amsterdam
34 jaar bewoner in de buurt.

xx, Avezzano (Italy)
Hoofddocent Nederlands Università L'Orientale Napoli - Literair vertaler,

xx, Olst
Geboren en getogen Amsterdammer.

xx, Amsterdam
Buurtbewoner (Frans van Mierisstraat).

xx, Verenigd Koninkrijk
Docent Nederlandse Taal en Letterkunde, University of Sheffield.

xx Amsterdam
Ex-directeur Concertgebouw Amsterdam.

xx, Haarlem
Presentator.

xx Weesp
Ongelofelijk dat zo'n actie als deze nodig blijkt om deze prachtige huizen te redden.

xx. Berchem, Vice President Hidden Children Belgium.
Francesca Rigotti, Göttingen, Germany
Professor.

xx Amsterdam
Advocaat en bestuurder Stichting Ons Amsterdam.

xx, Warmond
Restaurator bij het Rijksmuseum.

xx Nijmegen, voorheen Amsterdam
Ik ben emeritus-predikante, heb gewerkt in Amsterdam en daarna in Nijmegen. Heb goede connecties met de Nederlands Israëlitische Gemeente van Nijmegen.

xx, Amsterdam
Architect, bouwkundige, deskundig op het gebied van funderingen.

xx, Asperen
Hoogleraar Erfgoed.

xx Amsterdam
Voorzitter Vereniging Vrienden van Amsterdamse Gevelstenen, secretaris St. Heijmeijer.

xx, Weesp
Schrijver.

xx
Muzikant, schrijver.

xx, Amsterdam
Cultureel erfgoeddeskundige, architectuurhistoricus.

xx, Rotterdam Beleidsadviseur kunst
en cultuur.

xx Amsterdam
Buurtbewoner, lezer Etty Hillesum.

xx Amsterdam
Amsterdammer tegen wil en dank. Als sloop onvermijdelijk is laat dan tenminste de gevels staan.

xx, Amsterdam.

xx Haarlem,
Architect.

xx, De Meern
Beleidsadviseur cultureel erfgoed.

xx Amsterdam.

xx, Amsterdam
Historicus verbonden aan het NIOD.

xx Amsterdam
Journalist/auteur.

xx, Amsterdam
Vrijwilligster Joods Historisch Museum.

xx, Amsterdam
Ongeruste en verbouwereerde burger.

xx, Fuengirola
Het zou een onnozele vernietiging zijn die niet te vervangen is.

xx Amsterdam
bezorgde buurtbewoner.

xx, Barendrecht
Gabriel Metsustraat 6 was mijn ouderlijk huis

xx Amsterdam
Kunsthistorica en oud-bewoonster Gabriël Metsustraat,

xx, Nuenen
In mijn werkzame leven was ik klinisch psycholoog en ik heb Etty Hillesum's boek gelezen…

xx Amsterdam
Auteur 'Zwavelwater', oud-bewoner Museumpleinbuurt, spreker Open Joodse Huizen.

xx Veere
Rigoureuze sloop van mooie panden enkel om (vaak lelijke) nieuwbouw te realiseren is

xx, Huizen
Getogen in Amsterdam en daar vele jaren gewerkt en gewoond.

xx Amsterdam
Loop graag door de buurt en deze panden horen bij het prachtige straatbeeld.

xx Amsterdam
Zelfstandig ondernemer, eenmanszaak.

xx Amsterdam
Lid bewonerscommissie Noorlandercomplex.

xx Amersfoort
Directeur Erfgoed Academie.

xx
Tegen wijken voor Rijken ten koste van Amsterdammers!!

Frank Witzen, Amsterdam
Gepensioneerd accountant bij de gemeenteA msterdam

xx Amsterdam
Stop investeerders in de ons Amsterdam,

xx, Amsterdam
Gepensioneerd musicus Concertgebouworkest.

xx, Amsterdam
Johannes Vermeerstraat

xx, Amsterdam Zelfstandig ondernemer,
theatermaker, acteur.

xx, Amsterdam.
Muziekjournalist.

xx Holon
Amsterdammer door keus studielocatie, die haar hart aan Amsterdam verpandde.

xx Dortmund, Duitsland
Een object doordrenkt van geschiedenis.

xx Haarlem.
Programmamaker NOS.

xx Amsterdam.
Host/redactie Joint-politics, Salto.

xx, Schermer.
Theatermaker, schrijver, presentator.

xx, Amsterdam.
Journalist.

xx, Amsterdam.
Componist.

xx Amsterdam.
Wetenschappelijk medewerker Rijksmuseum.

xx, Schiedam.
Het is belangrijk dat wij tastbare bewijzen van onze geschiedenis koesteren.

xx Amsterdam.
Gewoon, een betrokken Amsterdammer.

xx, Newton, USA.
Professor emerita kunstgeschiedenis.

Gianfr Milano Italia.
Writer.

xx Nieuwstadt.
Voorzitter van de stichting Jongeren Ontmoeten Edith Stein Echt (L).

xx, Capelle aan den IJssel
Wees zuinig op je verleden.

xx, Amsterdam.
Amsterdamse, lid 4 mei comité Amsterdam IJburg.

xx, Florida, USA.
I'm an American who was touched by my friend's passion about saving this historically va

xx en xx, Amsterdam.
xx is emeritus hoogleraar in de kunstgeschiedenis. xx kers is beeldend kunstenaar beiden wonend
J. Vermeerstr.

xx, Heemstede.
Secretaris Stichting Joods Monument Heemstede.

xx Amsterdam
Kunsthistorica, onvoorstelbaar als dit belangrijke culturele erfgoed verloren zal gaan. Stop …

xx, Amsterdam.

xx, Saint-Mandé.
Professeur lettres en retraite.

xx Amsterdam.
Emeritus hoogleraar Nederlandse letterkunde.

xx France.
Actress of the show "le souffle d'Etty" spectacle donné en France 200 fois.

xx Amsterdam.
Cultuurhistorica.

xx Padova, Italy.
MD, PhD, University of Padova Professor.

xx Truccazzano.
I'm teacher. love Etty. I wrote a book about this Etty.

xx Amsterdam
Theatermaker. Ik speelde mijn solovoorstelling 'In duizend zoete armen' over Etty ruim 60 keer op de Gabriel Metsustraat 6b. Ik mocht ik van de toenmalige eigenaar Etty's woning gebruiken als huiskamertheater. Het was magisch. Deze plek moet blijven!

xx Paris
Présidente de l'Association des Amis d'Etty Hillesum France.

xx, Middelburg.
Componist (MA), dirigent (MA), muziekwetenschappen.

xx, Stockholm.

xx, Winterswijk.
Voormalig betrokken Zuid en Oud West bewoner, een geboren en getogen Amsterdammer.

xx Genève, Suisse.
Professeur honoraire de l'Université de Genève.

xx, Amsterdam.
Auteur.

xx Lisboa, Portugal.
Full Teacher at Universidade de Lisboa, Faculdade de ..

xx, Amsterdam.

xx Perth, Western Australia.
Adjunct lecturer University of Notre Dame, Freman.

Iniatiefgroep Bouwwoede Oud Zuid/ xx, Amsterdam.

xx Apeldoorn.
Directeur Paleis Het Loo.

xx, San Francisco, CA, USA.
Artistic Director Kronos Quartet.

xx Diemen, the Netherlands.
Jewish Houses Foundation.

xx, Gent.
Ereprofessor Universiteit Gent

xx.
El Rosario (Marbella).

xx, Deventer.
Co-founder of the Etty Hillesum Centre Deventer.

xx, Amstelveen.

Journalist.

xx Amsterdam.

xx Londen.

xx Parijs.

xx, Princeton.

xx, Londen.

xxDelft.

xx, Venetië.

xx, Madrid.

xx, Amsterdam.

xx Amsterdam
Musicus

xx Aerdenhout

xx, Utrecht

xx

xx Amstelveen
Historicus

xx Utrecht

xx, Dayton USA

xx, Amsterdam

xx Amsterdam

xx Amsterdam
Journalist

xx, Amsterdam

xx, Schilde (België)

xx, Maastricht
Vertaler Nederlands/Engels

xx, Amsterdam

d

xx, Amsterdam

xx, Rotterdam

xx, Amsterdam

xx, Maastricht

xx, Amsterdam

xx, Amsterdam

xx, Amsterdam

xx, Amsterdam

xx, Amsterdam

xx, Amsterdam
Schrijver

xx, Amsterdam

xx, Amsterdam

xx, Amstelveen
Universitair docent geschiedenis VU

xx, Amsterdam
Gepensioneerde leerkracht

xx, Den Haag

xx Amsterdam

xx, Amsterdam

xx, Amsterdam

xx, Blaricum

xx Haarlem

xx, Zwitserland
Professor voor Kerkgeschiedenis, Universitaet Bern

xx, 's-Hertogenbosch / Trevignano Romano
Voormalig directeur Noordbrabants Museum 's-Hertogenbosch

xx, Zeist
Hoogleraar VU

xx, Amsterdam
Musicoloog, bezorgd over hoe achteloos de gemeente Amsterdam omgaat met haar erfgoed

xx, Truccazzano, Italie
I'm teacher. Love Etty. I wrote a book about this Etty.

xx Amstertdam
Cultuurhistorica

xx, Beaugency, France
Ecrivain, writer

xx, France
Actress of the show "le souffle d'Etty" spectacle donné en France 200 fois.

xx,
Concerned admirer of Etty Hillesum

xx, Florida, USA
I'm an American who was touched by my friend's passion about saving this historically valuable home. You can never get it back once it's gone. In memory it should stay to remind us of a time when mankind was horrible yet creativity rose above it.

xx, Den Haag
Voorzitter Maatschappij van de Nederlandse Letterkunde

xx, Hannaton, Israel
Dutch family living in Israel

xx, Forlì, Italy
I'm a teacher, I use to talk with my students about Etty's diary, I think it's one of the most important books of the XX century

xx, Alessandria, Italy
Etty non può essere dimenticata

xx, El Rosario (Marbella)

xx, Amsterdam
Amsterdamse, lid 4 mei comité Amsterdam IJburg

xx, Winterswijk
Voormalig betrokken Zuid en Oud West bewoner, een geboren en getogen AMsterdammer!

Initiatiefgroep Bouwwoede Oud Zuid / xx
Amsterdam

xx, Haarlem

xx, Amsterdam
Gewoon, een betrokken Amsterdammer

xx, Amsterdam
Buurtbewoner en emeritus hoogleraar Moderne Nederlandse Letterkunde

xx, Amsterdam
Buurtbewoner

xx, Amsterdam
Ik woon daar 'om de hoek' en erger mij aan deze nietsontziende 'projectontwikkelaar'

xx, Rijswijk
Gepensioneerd vertaler

xx, Los Angeles USA
Lecturer Dutch Language, Department of Germanic Languages, UCLA

xx, Breda
Journalist

xx, Nijmegen
Historicus Radboud Universiteit

xx, Jerusalem, Israel

xx, West Sussex England
Biographical Writer

xx,
2540 Hove (België)
Hoogleraar wijsbegeerte, Universiteit Antwerpen / Katholieke Universiteit Leuven

xx, Amsterdam
Historicus (Universiteit van Amsterdam)

xx, Venice(Italy)
Historian

xx, Rotterdam
Dichter, docent, recensent

xx, Den Haag
Senior-onderzoeker literatuurgeschiedenis

xx, Bologna, Italy
UCKA professor, emeritus

xx, Leiden
Hoogleraar vroegmoderne Nederlandse Geschiedenis, Universiteit Leiden

xx, New Haven, USA
Professor Yale University School of Architecture

xx, London, England

xx, Princeton USA

xx, Alicante (Spain)
Administrator for the EU

xx, Nijmegen
Hhoogleraar Radboud Universiteit

xx, Arnhem
Emeritus hoofddocent cultureel erfgoed en public history, Universiteit Utrecht

xx, Rotterdam
Veel leed gekend in de oorlog van 1940/45

xx, Madrid, Spain
Historian

xx, Amsterdam Liedjesschrijver,
spreker, performer

---

xx, Amsterdam

xx, Deventer
Woon in Deventer, geboren in Amsterdam. geïnspireerd door Etty Hillesum. Vanuit Etty Hillesumcentrum mede een Stolperstein gelegd ter nagedachtenis aan vermoorde joodse landgenoten en verzetsstrijders en een gezicht te geven in onze geschiedenis.

xx, Nijmegen
Faculteit der Theologie - Radboud Universiteit

xx, Harderwijk
Journalist

xx, Berlin
Prof. a.d. FU Berlin

xx, Mount Pleasant, Mi USA
Central Michigan University,

xx, Bern, Switzerland Emeritus
professor, University of Basel

xx, Nijmegen
Advocaat en groot bewonderaar van Etty Hillesum

xx, Berlijn

xx, Ho orn
Historicus (politicoloog) en stadsgids. Als dit huis gesloopt wordt hebben de NAZI's alsnog gewonnen!

xx, Amsterdam
Kunsthistoricus en buurtbewoner

xx Bergen (L)
Oud-wet. medewerker filosofie RU te Nijmegen

xx, Willemstad
Uiterst belangrijk dit erfgoed te bewaren!

xx (Prof. Dr.), Sheffield (G.B.)
Professor emeritus Germanistiek, Universiteit Sheffield

xx, Amsterdam
Het is belangrijk dat Oud-Zuid zijn mooie karakter houdt en daar zijn de huizen etc. van groot belang, en daarom moet de buurt een beschermde status krijgen.

xx, London
Professor of German History, UCL, Londen U.k.

xx, Concord, MA USA
Resident Scholar, Brandeis University Women's Studies Research Center

---

xx, Amsterdam
Muziekpublicist

xx Amsterdam
Vertaler, boekhandelaar, musicus.

xx, Amsterdam
Historicus auteur

xx, Amsterdam
Historicus Universiteit Leiden

xx, Utrecht
Hoofdredacteur De Leesclub van Alles / Bazarow Magazine

xx, Warsaw, Poland

xx, Perth, Westem Australia

Wijkraad Zuid-West Amsterdam
Amsterdam Zuid-West

xx, USA
Professor of Humanities

xx, Vancouver, BC
I studied Etty Hillesum's diary in depth and her writings made up a full chapter of my PhD dissertation on the ethics of life writing. I would hate to see this landmark demolished as her life and writings have had far-reaching effects.

xx, Eyzin-Pinet, Frankrijk
Lid van vrouwen-vredes-beweging

xx Amersfoort
Psychosociaal therapeut/zangeres. Ik gebruik ter inspiratie voor mijn individuele sessies en zangmeditatie-bijeenkomsten vaak fragmenten uit de dagboeken van Etty

xx, Zeist
Beeldend kunstenares

xx, Amsterdam
Journalist

xx, Amsterdam

xx, Perth, Western Australia
Adjunct lecturer University of Notre Dame, Fremantle.

xx, Chevilly-Larue, Frankrijk
Directeur honoraire de l'Institut de Science et de Théologie des Religions à l'Institut Catholique de Paris, Membre titulaire de l'Académie des Sciences d'Outre-Mer (Paris).

en vele anderen

bijlage 3.

xx, pr.
xx
xx

Aan xx,
Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Rijnstraat 50,
2515 XP Den Haag

Amsterdam, 12 mei 2020.

Geachte xx,

Recentelijk werd ik door berichten in de media gealarmeerd dat het voormalige woonhuis van Etty Hillesum aan de Gabriël Metsustraat 2-6 in Amsterdam, waar zij haar beroemde oorlogsdagboek schreef, gesloopt dreigt te worden. Etty Hillesum is naar mijn inzicht en overtuiging een figuur van universeel-humanitaire betekenis. In omstandigheden van grote barbarij waarin de rechten van de mensen op grove wijze werden geschonden door een misdadig regime, heeft zij op voorbeeldig integere wijze haar eigen menszijn beleefd en bewaard, is zij een licht geweest voor haar medemensen en heeft zij hen kracht en troost geschonken. Dankzij haar dagboek blijven haar ervaringen en inzichten, die van eminent belang zijn, beschikbaar voor ons en voor generaties die na ons komen als een grote bron van hoop en wijsheid die mensen overal op aarde ongetwijfeld nog goed kunnen gebruiken, vooral in omstandigheden die vergelijkbaar (zullen) zijn met die waarin zij leefde. Van deze blijvende betekenis van Etty Hillesum is haar voormalig woonhuis een belangrijk symbool. Sloop ervan zou te vergelijken zijn met sloop van het Achterhuis van Anne Frank, een onvergeeflijke wandaad dus.

In Frankrijk bestaat een stichting *Les Amis d'Etty Hillesum*. Oprichter daarvan was Jean-Pierre Nave (+2016). Jaarlijks kwam hij met een groepen geïnteresseerden naar Nederland en Amsterdam om de plekken waar het leven van Etty Hillesum zich heeft afgespeeld te bezoeken. Naast Amsterdam waren dat ook Deventer en Westerbork. Hij heeft vaak

bij mij gelogeerd. Met hem en een cineast ben ik ooit in het bewuste pand geweest. De beelden daarvan zijn opgenomen in een korte film, *L'Amour comme seule solution*, die te zien is op de site van de stichting (www.amisettyhillesum.com; onder 'Manifestations', onder 'Spectacles, art'). Bestaan en activiteiten van deze stichting en de inhoud van genoemde film illustreren en onderstrepen het eerder door mij gestelde.

Ik wil u vragen om alles in het werk te stellen om het behoud van het voormalig woonhuis van Etty Hillesum veilig te stellen en om liefst mogelijk te maken dat het een plek wordt waar mensen kennis kunnen nemen van de boodschap van haar leven.

Met hoogachting en vriendelijke groet,

xx, pr.

Cc.:

* Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Dagelijks Bestuur van de Stadsdeelcommissie Zuid, Dienst Monumentenzorg en Archeologie, Vereniging Buurtbelang Museumplein, Etty Hillesum Onderzoekscentrum, Cuypersgenootschap, Dhr. xx, Mevr. xx, Dhr. xx.

bijlage 4
kopie

[redacted]
ARCHITECTEN

College van burgemeester
en wethouders
Postbus 202
1000 AE Amsterdam

Betreft	: Sloop/nieuwbouw Gabriël Metsustraat 2 - 6
Onze referentie	: 1724/documenten/motivatiebrief/20200416 college
Datum	: 16/04/2020
Pagina	: 1

Geacht College,

Op 6 en 8 april jl. hebben Trouw en Volkskrant aandacht besteed aan de voorgenomen sloop van het complex Gabriël Metsustraat 2-6. Hierbij werd gesteld dat het complex belangrijk erfgoed is dat al een monumentenstatus had moeten hebben vanwege de architectuur en het feit dat Etty Hillesum hier heeft gewoond. We hebben er bewust voor gekozen om niet in de media te reageren. Nu er een schriftelijke vraag is gesteld in de Raad lijkt het ons goed hierop te reageren.

Het complex Gabriel Metsustraat 2-6 vormt een architectonisch ensemble. Sinds de oprichting in 1900 is het complex meerdere malen verbouwd. Hierdoor is veel van het oorspronkelijke karakter van de panden verloren gegaan. Zo is het oorspronkelijke interieur al jaren niet meer aanwezig, zijn de kozijnen, de dakbedekking en delen van de pui in de voorgevel vervangen. Ook de huidige achtergevel is het resultaat van aanpassingen uit verschillende periodes door verschillende opdrachtgevers. Hierdoor oogt het geheel rommelig en is er geen samenhangend geheel.

Wij hebben onlangs voor de huidige bewoners van het complex een omgevingsvergunning aangevraagd voor de herbouw, plus het realiseren van een extra bouwlaag, met als uitgangspunt deze terug te brengen naar het oorspronkelijke ontwerp uit 1900. De erkers, de natuurstenen gevelonderdelen, de kozijnen, het metselwerk met hoogwaardige detaillering en decoratieve verbanden, zullen alle zorgvuldig worden ingemeten, gedocumenteerd en waar nodig worden opgeslagen. Zoveel als mogelijk worden onderdelen hergebruikt zodat de originele detaillering gewaarborgd blijft. Indien vernieuwing van onderdelen noodzakelijk blijkt te zijn, zijn de opgeslagen onderdelen voorhanden om ze 1 op 1 te kopiëren.

Een belangrijk onderdeel van de plannen is het terugbrengen van de oorspronkelijke pui, zodat het utilitair karakter van het complex als koetshuis annex stalgebouw weer zichtbaar zal worden. Het terugbrengen van deze pui is van meet af aan ook een wens geweest van Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) en zal zorgen voor een versterking van het ensemble, een hoger kwaliteit van de plint en een kwaliteitsimpuls voor de direct omliggende openbare ruimte.

Daarnaast zal het huidige onrustige daklandschap verdwijnen. Op het dak zal geen opbouw of dakterras worden gerealiseerd. Hierdoor ontstaat een veel rustiger en wenselijk beeld dan op dit moment het geval is. Het dak zal in de nieuwe situatie gebruikt gaan worden voor het plaatsen van zonnepanelen.

[redacted]

Al onze werkzaamheden worden uitsluitend uitgevoerd onder toepasselijkheid van de Standaardvoorwaarden. De nieuwe regeling 2011 Rechtsverhouding opdrachtgever architect, ingenieur en adviseur (DNR 2011), met daarin onder mee opgenomen aansprakelijkheidsbeperkingen en een arbitraal beding.

[redacted]
ARCHITECTEN

Wij begrijpen dat de woorden 'sloop' en 'nieuwbouw' voor buurtbewoners afschrikwekkend kunnen zijn. Dat geldt ook voor mensen die Etty Hillesum een warm hart toedragen. De woning waar Etty Hillesum van 1941 - 1943 heeft gewoond, is echter door de interne verbouwingen van de afgelopen decennia niet meer als zodanig aanwezig. Het enige wat nog rest, is het kozijnhout van haar kamer, uitkijkend over het Museumplein. Dit kozijnhout zal na demontage weer op dezelfde positie worden geplaatst ter herinnering aan Etty Hillesum. De kozijnen en deuren van de voorgevel zullen, op basis van kleuronderzoek, de oorspronkelijke kleuren krijgen.

Onze opdrachtgevers, de bewoners, zijn niet uit op sloop en nieuwbouw voor een geldelijk gewin, maar voor langdurig wonen op een prachtige plek in Amsterdam met een bijzondere historie. Het gedachtegoed van Etty Hillesum en de nalatenschap van haar te korte leven dragen zij een warm hart toe. Zij kozen [redacted] als architectenbureau, omdat wij ervaring hebben met het herstel en herbouw van bijzondere (monumentale) panden.
Zo hebben wij in het verleden onder andere het wereldberoemde Achterhuis gerestaureerd en het bijhorende tussenhuis herbouwd, voor wijlen Otto Frank.
We doen Etty Hillesum en de museumpleinbuurt meer recht met een herbouwd complex dat geheel in lijn is met de situatie van begin 20e eeuw, dan met het huidige pand dat detoneert door ongebruikte ruimten en garagedeuren. De plaquette om Etty Hillesums woonadres te markeren zal ook in de nieuwe situatie zeker niet ontbreken.

We waarderen de intensieve en inhoudelijke behandeling van onze aanvraag door de afdeling Welstand. Uiteraard zijn we graag bereid om het ontwerp en de aanpak van deze bijzondere hersteloperatie nader toe te lichten.

Hoogachtend,

xx
Architect [redacted]

Al onze werkzaamheden worden uitsluitend uitgevoerd onder toepasselijkheid van de Standaardvoorwaarden. De nieuwe regeling 2011 Rechtsverhouding opdrachtgever architect, ingenieur en adviseur (DNR 2011), met daarin onder meer opgenomen aansprakelijkheidsbeperkingen en een arbitraal beding.

Aan: het College van Burgemeester & Wethouders
Postbus 202
1000 AE Amsterdam

IV - BEDRIJFSVOERING
14 MEI 2020

AX3CC #X800X0X#00#0000#